NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VII.** V sredo 8. véliciga serpana (avgusta) 1849. *List* **32.**

Slovensko deklè.

Venček na glavi se
Bliska ti s kitice
Rožic zelénih,
Slovensko deklè!

Lilja in vertnica,
Mila ti šmarnica
Ličice krasi
Slovensko deklè!

Svitla ko svit nebá
Plamena vtrinjata
V tvojih očéh se
Slovensko deklè!

Zalo ko rožica,
Serca pobožniga,
Bistre glavé je
Slovensko deklè.

Kakor vijolce cvet
Razveseluje svet
Modro, ponížno
Slovensko deklè.

Lepo ko angeljci
V cvetji nedolžnosti
Sladko prepéva
Slovensko deklè.

Žlahno ko tertica,
Milo ko lunica,
Sonce deklét je
Slovensko deklè.

Dokler človeški rod
Ima po zemlji hod,
Bode slovélo
Slovensko deklè.

Jože Virk.

Iz postav za ohranjenje gojzdov od cesarice Marije Terezije danih.

(Dalje.)

32) Kakó pa vse ognja nevarnosti v gojzdih odverniti, je tréba sosebno skerb imeti; zató je že veliko lét sekačem prepovédano v drevosekih tobak piti in kuriti v gojzdih, pozimi pa, kér sekač brez ognja zavolj mraza ne more obstati, ob takim času se tudi zavolj snega in mokrote take nevarnosti ni bati, jim je kuriti sicer perpušeno, pa le v sili za veliko potrebo in ne čez nemoč, tudi ne bliz lesá, še menj pa bliz smolnatih drevés; s tém se véje osmodé, dervó vsahne, ín se na deblu ožgè, de začne gnjiti. Takó je tudi kurjava za pepél v gojzdih le pozimi in v tacih krajih perpušena, kjer ni posekanih drevés, in kjer ni dračja, listja ali mladih drevés bliz, de se ni nobene ognja nevarnosti ali škode zavolj kurjave bati. Ko bi se pa našlo, de nemarni ljudjé, berači in potepuhi v gojzdih prebivajo, prenočujejo in sèmtertjè kurijo, naj take ljudí, kakor smo že večkrat zapovédali, polové in po okolišinah bolj ali menj pokoré.

V gojzdih in na travnikih tudi pastirjem ni perpušeno kuriti, zunej jeseni in pomladi ob meglenim in mokrim vremenu, pa vender le na tacih krajih, kjer se ni nobene škode in ognja nevarnosti bati.

Ko bi pa, kar Bog obvaruj, iz tréska ali ob veliki suši ali vročini kako drugač ogenj vstal, se sploh in ojstro zapové, de naj v taki sili vsi bližnji kmetje hitro s krampi, lopatami, matikami, kopačami, sekirami, s kebli za vodo in kar imajo sicer taciga orodja, na pomoč pridejo, in kolikor je mogoče, otmejo; naj pred ognjem vse posekajo in spoti spravijo, kar bi utegnil ogenj doséči; naj grabne kopajo in perst ali kar bodi taciga v ogenj mečejo, de ga zadušé, de nič ne zamude, ampak precej od začetka toliko nesrečo odvernejo.

33) Nemogoče je perpustiti, de bi travnike, njive, spašnike, in verte iz gojzdov narejali, ampak še le veliko bolj upamo, de bo vsaka gosposka iz posebne dobrovoljnosti do dežele skerbéla, de bodo vsaj spet nekej tiste zemlje, ki so travnike, njive, spašnike in verte po njej zadelali, v gojzd prepustili, in kér manjka sémenskih drevés, naj zemljo skopajo, drevésa vsejejo in povlečejo.

34) Kér se pa večkrat zgodí, de po spašnikih drevésa prej in hitreje začnó rasti, kakor v gojzdih, naj tedej tistim kmétam, kterih so spašniki, ne dopusté ondi drevés zatirati, ampak gojzd naj se zadéla, in naj več ne pasejo ondot, če imajo kje bliz druge paše dosti, de se jim ta namesti; vender je pa tréba skerbéti, de se novi spašniki na tacih krajih ne odberó, kjer je mlada hosta bliz, de se živini h škodi perložnost ne da.

35) Skušnja je učila, de kader se je komu dopustilo, v gojzdu kočo postaviti, in kak travniček ali spašnik narediti, je sicer od začetka per majhnim bil, sčasama pa je zmirej bolj okoli sebe segal, veliko dreves iztrebil; njegovi ljudjé so se množili in razširili, in so s svojo živino mladim drevju veliko škodo délali.

In kér ni mogoče za takimi ljudmí vsiga oglédati ter jih pred očmi iméti, zató se vprihodnje ne smé brez dopušenja našiga poglavarstva nikomur dovoliti v gojzdih hišo postaviti ali živino rediti.

36) Dalje je potrebno mejnike pogosto ogledati, in kar je tréba popraviti, če jih germovje zaraste, véter podere, kdo poséka, ali če so kamneni mejniki kaj okrušeni ali razbiti. De se tedej ves prepir z mejači odverne, je tréba za mejnike védno skerbéti, zató naj vsakih desét lét v družbi mejačev mejnike ogledajo, ter jih zaporédama popišejo.

37) Vse dobre terdne drevésa, posebno pa hrastje, naj se ohranijo, de se bodo iméle za veliko potrebo.

(Dalje sledí.)

Kratek ozír na Poljance.

Blizo reke Kope, ktera meji horvaško in krajnsko deželo, stanujejo Poljanci, kteri se s svojo opravo (obleko) in navadami od vsih druzih stanovavcov naše krajnske dežele razločijo. Kdo ne pozná Poljanca že od delječ? Lahko ga spoznaš po opravi, kér ga škerlatna zalopisana kapica razodeva; poléti je samo v robači (srajci) in gačah (spodnjih hlačah) oblečen; nosi nogovice, ki se imenujejo kopíce, ter so umetno spletene; je obut z opankami, prepasan z čemeram (pasam), ki je zlo čislan, kadar ima pedánj širokosti. Pozimi obleče belosuknjene hlače iz debelotkaniga sukna, ogerne malo haljo (rekelc), pokrije glavo s kriljakam, kakoršnjiga še večidel stari kmetje na Krajnskim nosijo. — Ženski spôl je ravno takó posebno oblečen;

belonakrišpano krilo, rokavi (oplečki) so takó napravljeni, de na vratu kolar imajo, kteri je za večí praznike zlo nakrišpan, in krog in krog s žametam (baršunam) obdan; dekleta tudi na vrat razne trakove in svetinje obešajo, na persih oplečke z iglo *) spnejo; prepašejo se z umetno usnovanim pasam, kteriga vervice (rep) do pêt mahljajo, ter na koncu vervic še posebne vozle naredé. Obute so poléti v čarapicah, pozimi zraven hlačic **) v postoljih. ***)

Dekleta nosijo kite spletene, ki po herbtu visijo, dokler niso 16 lét stare; potem, ko so léta za omožiti se dosegle, z rudečimi širokimi trakovi lasé vpletajo, in ne jenjajo se takó spletati, dokler možá ne dobé; berž pa ko so omožene rudeče trakove opusté, in namest omenjeniga traka glavo s pocelam (Schlafhaube) pokrijejo ali pa s pečo. —

Poljanci so večidel kmetovavci, in svoje slaborodovitno polje in vinske gorice z vso marljivostjo obdeljujejo; oni redé debelo živino, ktero potrebujejo zavolj poljodelstva in mesá, — drobnico: kozé, ovcé i. t. d., ki jim je pa zató neobhodno potrebna, kér iz pridobljene volne za zimsko opravo sami sùkno tkajo. Perva skerb staršev je otroke na pašo z drobnico pošiljati, ko so še komaj 7 ali 8 lét stari; potem, ko odrasejo, na polji neutegama delajo in se trudijo vsakdanšnjim potrebam doskočiti. Možjé so v obziru na kmetijo umni in delavni; pa dobro spoznajo nekteri, de domá zovolj slabo rodovitniga polja dovelj živeža preskerbeti nemorejo, tedaj jih gré veliko v daljne kraje, v nemške dežele in na Horvaško še nar ljubši v takó imenovano „Krajno“. Povsod najdemo marljiviga Poljanca, ja še zunej cesarstva grějo, in čez léta še le, ko so pridno skerbeli, veseli v domovíno z dobičkam, ki so ga s potam svojiga obraza pridobili, k svojim zapušenim ženam se vernejo.

De so Poljanci za božjo čast uneti, to skazujejo njih unanje dela. Res je sicer, de se iz unanjih dél človeka notranje serce vselej ne pozná, in de ni notranji ne vselej tak, kakor se unanji kaže; hvale vredno je pa vender, kar se pri Poljancu vidi: pobožna lepa navada pozdravljati s „Hvaljen bodi Bog i Maria“, „srečen pot“, „Bog pomozi“, „Bog blagoslovi“ i. t. d.

Oni so postrežljivi s svojimi pridelki, in popotnika lepo sprejmejo in podvorijo. — Nasproti pa nemoremo pohvaliti njih slabe skerbi za mladost! Imajo iskrene dušne oskerbnike, učitelje, in pa nar lepši priliko otroke v šolo pošiljati, tode poglavitna skerb je svojo lepo živinco rediti, bolj, kakor pa deca (otroke) v raznih zlo potrebnih vednostih podučiti dati! — Ni prav ne mladosti na pašo pošiljati ****) — so „Novíce“ že dostikrat opominovale. Kér pa opominovanje skerbnih dušnih pastirjev pri neomikanih, neotesanih ljudéh malo zda, in se namesto hvaležnosti, žali Bog! večidel neizrekljiva nehvaležnost povračuje, bi bilo dobro, ako bi posebne postave pripomogle žalostni stan popraviti, kar je o sedanji dôbi, kér se mlade vejice slovenske lipe vedno bolj širijo in krepijo, bolj ko v nekdanjih časih potrebno.

J. Korban.

*) Igla je sponica zalo in umetno sostavljena iz raznih korald.
**) Hlačice so suknjene nogovice černobelopisane,
***) Postolje so čevlji na posebno vižo osnovane iz usnja.
Pisatelj.
****) Kmetje še zmirej nočejo spoznati, de živino domá v hlevu rediti veliko več dobička da, kakor jo na pašo stradat pošiljati. Po navadnih pašah ne dobí živina skorej nič živeža; kér pa celi dan okoli hodi, še bolj lačna postane; gnoj okoli trosi; dostikrat bolezin naleze i. t. d. In za vse te zgube, se še otroci poduku odtegujejo, de se po pašnikih okoli klatijo, lenobe vadijo, in se še sicer pohujšajo!
Vredništvo.

Nasprotnikam slovenstva,
pa tudi njegovim prijatlam.

(Dalje.)

Tam, kjer se reki Reuss in Aar stekate, na vmesnim stegnu je stala Vindonisa, rimska orožnica zoper Germane; mestice Brugg in štiri vasí stojé zdaj na tistim selišu. Gornja Italija je bila nekdaj dežela Henetov ali Vendov, od kterih ima Veneško z Venedkami vred imé. Te dežele so bile nekdaj slovenske. De so Gradec od začetka bili tisti zgradili, kteri večí zidano poslopje grad ali gradec imenujejo, ne pa Burg, to že imé tudi kaže. To naj pa ne bo ne Nemcam ne Laham oponošeno. Tedej mende ne terjamo preveč, če opomnimo, de naj nam to, kjer smo zdaj, vsak pervoši, in nas nikar ne nadležva. Habsburški grad, per kteriga zidanji zgodovina okoli léta 1018 začetnika grofa Radboda z bratam Vernarjem spominja, je bil blizo tje postavljen, kjer je bila nekdaj Vindonisa. Pri premišljevanji vsiga tega je torej Vodnik v imenu Ilirije pél Cesarju Frančišku:

Na sercu s' mi rasel,
Me babico veš,
In svojim me tetam
Zdaj ljubo perdeš.

Ko je svetli Cesar Frančišk Jožef po razgledu svojiga visociga sprednika Ilirii, kakor vsim drugim avstrijanskim deželam, národnost zagotovil, se nekteri nevošljivo ozirajo, kakó bi na levi, na desni in na gornji strani Ilirijo ali Slovenijo v kozji rog poptujčevanja vgnali, ter jo, kar je narveč mogoče, oslabili. Pa kar je Božja in Cesarjeva volja, se bo spolnjovalo, če tudi počasi. Veselo zamoremo za Vodnikam reči:

Od Dunaja reče:
Ilirja vstan';
Nad starim snežnikam
Zaznava se dan.

Nekterim Slovencam se vam čudno zdi, de sèmtertjè ni za slovensko domorodnost vnetih Matatijev, kteri bi si serčno in neutrudljivo s prošnjami pred vlado prizadevali, de bi ona slovenske brate v eno kronovíno združila. Letí pomislite, de se naš narod v téh rečéh popolnama še ne zavé; kaj se je v šolah za-nj storilo, ali se še sèmtertjè storí, je znano; v enim ali dveh létih tudi ni mogoče, de bi se vse zanemarjeno in zamujeno popravilo; sovražniki ga motijo, strašijo, prevpijejo, poslužijo se zvijač, tudi do laží se jim ne studi. Ako vlada zdej kaj čez željo zavednih Slovencov storí, bo sčasama po svoji previdnosti v stanu popraviti; saj ni nikjer zapisano, de bo, kar se zdaj storí, na večne čase zaklenjeno. Skušnja utegne vlado kaj preučiti.

(Dalje sledí.)

Dolžnost svoj jezik spoštovati.

(Pridiga v Možburzi na Koroškim binkoštni pondeljk 1838 od sedanjiga mil. kneza in škofa Lavantinskiga g. g. Slomšeka.)

(Dalje.)

II.

1. Vsmileni Bog, vsigamogočni Stvarnik je človeku dušo ino truplo dal. Truplo potrebuje pošteniga oblačila, duša pa zgovorniga jezika; kar je za truplo oblačilo, to je duhu jezik ino beseda. Vi skerbite svoje telo oblačiti; ali bote svoji duši pozabili pošteno govorjenje preskerbeti? Veliko starišev med vami novo šego ima svoje otroke le po novi šegi učiti, ino svoj stari slovenji jezik celo pozabiti. Oh, to je hudo delo ino velika zguba. Ravno v tim jeziku, ki so vas vaši ljubi stariši žebrati ino lepo marnvati učili, ste dolžni tudi vi svoje otroke učiti; alj ne, tako niste vredni dobri sini ino hčere svojih poštenih starišev biti; zakaj hudobec je, ki svojih starih ne spoštuje; — tudi oni vas kdaj po vstajenji za svoje

mlajše ne bodo hotli spoznati.— Govorjenje, ki ste ga od svojih prednikov prejeli, ste dolžni svojim otrokam, kakor žlahte lastíno (nar dražji blago) zapustiti. Otroci, ki slovenje marnvati od svojih slovenjih starišev se ne naučijo, veliko premoženje zgubijo, ki se več povernitine da. *) Kolikor jezikov kdor marnvati zna, tolikov človekov velja. Boljši je, de jih slovenje marnvati naučite, kakor bi jim kapital zapustili; saj ne veste, kam vaši otroci pridejo, alj si ne bojo še v slovenjim jeziki kruha služili. Tudi učeni imenitni gospodje se slovenje marnvati uče; kako nemarno bi bilo, de bi stariši vi svoj materni jezik svojih otrok ne učili, kakor so naučili vaši očetje ino matere vas. — Slovenci, ki svoj jezik malopridno zatajijo, ino hočejo Nemci biti, so podobni neumnimu kmetu, ki svojo kmetiško suknjo sleče, ino gosposko nositi začne, de potem ni gospod, ne kmet. Rojen Slovénc, ki svoj narod zatají, je podoben pogreti jedi, ki nobenimu zdrava ni; tak človek svojiga rodu žlahtne lastnosti pozabi, ino se nemških slabosti privadi, ino je kakor preoblečeni vran od vsih zaničevan.

2. Ne bodi vas sram, de ste Slovenci; to naj bo naša čast; in naj nas naši sosedi le zaničujejo, oni ne vedo kaj delajo. Ravno oni, ki nas zasramujejo, so tudi pred nekolkimi letmi Slovenci bili, kakor smo mi; ponemščili so se, zapravili nebeški dar slovenskiga jezika, ino zdaj ravno zatoliko manj jezikov znajo. Ravno tak bi tudi vi ino vaši otroci v kratkih letih za eniga človeka manj veljali, ako bi slovenje marnvati kar več ne znali; kar bi bila za vašo žlahto velika zguba in greh.

(Konec sledí.)

Daljni pogovori v Ljubljanskim muzeumu 22. rožnika.

V petek 29. dan rožnika.

Znanje domačih prigodb bo vsacimu domorodcu vseč; zató je gosp. Freyer za pogovor tega večera izvolil od denárjev in svetínj govoriti, kteri so bili na Krajnskim ali za Krajnsko kovani. 1) Nar starji srebernják vinarjeve velikosti ima znamnja Ljubljanskiga mesta na sebi, to je: en zmaj (lintvorn) se ozira s široko odpertim gobcam na turn, kteri pod njegovim herbtam leží; na drugi strani je pet lilij. — 2. 3. 4) Trije sreberni vinarji Ljubljanskiga mesta, nobeden drugimu par. Na eni plati S L poméni Stadt Laibach; na drugi strani je podoba neznane pošasti; — 5) Sreberni vinar vojvoda Bernarda, brata Urha druziga, ki je gospodaril od 1201. do 1256. léta koroški in krajnski deželi. Ta neznani, nikjer še popisani mali denár je bil najden v Ljubljanci o druzim prekopu; — 6) Tenak srebernjak; — latinski okolopis pomeni: mesto Ljubljana, na drugi strani je pisano vojvoda (Herzog) Bernard; — 7) mali srebernjak, podoba vojvoda na konji z bandercam i. t. d.; — 8) zlati cekin Tomaža Hrena (Chrönn) devetiga Ljubljanskiga škofa, v spomin žegnanja 12. kimovca 1599; — 9) Velika zlata svetinja treh cekinov teže, v ravno tisti spomin kovana; — 10) sreberna svetinja enaciga namena z napisam 20. mal. travna 1599; — 11) Srebernják v spomín povzdignjenja Ljubljane za poglavno mesto 1705; — 12) Sreberni tolar Ljubljanskiga škofa Ferdinanda I., v spomin žegnanja Ljubljanske Šenklavške cerkve 1705; — 13) Ravno tistiga natisa in podobe, v velikosti dvajsetice; — 14) Sreberna svetinja na čast poglavarja kneža Khevenhillerja 1790; — 15) Velika sreberna svetinja glasovne družbe (Philharmonische Gesellschaft), od léta 1821; — 16. 17) Veči in majnši svetinje v spomin zahvale Ljubljančanov za dovoljenje pomoči posušenja močvirja okoli Ljubljane 4. kozoperska 1828, od Cesarja Franca pod kamnitni spomín pri cesarskim grabnu zraven zidaniga mosta v tla položene 12. svič. 1829; — 18) Ces. kralj. kmetijske družbe svetinja za pridne oskerbovavce sadniga drevja; — 19) bromasta svetinja časteniga spomína Ljubljanskiga nunskiga kloštra, 8. kozoperska 1839; — 20) Tolar Kočevskiga vojvoda Vajkarda, kneza Turjaškiga 1654; — 21) Tolar Kočevskiga vojvoda Vilhelma Turjaškiga 1805.

To je lepa versta krajnskih srebernjakov in svetínj od starih do donašnjih časov. Do celiga števila jih ne manjka dosti; ni nemogoče, de bi muzeumski prijatli k celíni ne pripomogli. Čast dežele terja take nekdanje spomine obvarovati, in jih v hranilo muzeuma položiti.

(Konec sledí.)

Šolska veselica v Ulimjim na Štajarskim. *)

„Kar serce napolnuje, tudi jezik izrekuje“ pravi pregovor. Kdo bo tedej tudi meni za zlo vzel, ako veselje svojiga serca vsim prijatlam šolske mladosti oznanim, namreč: nedolžno veselico Ulimskih šolarjev zopet létas 19. maliga serpana.

Na opomnjeni dan ob 2 popoldne smo se v šoli zbrali, učenci z ličnimi palicami zvezik cvetlic na verhu palice in na persih, učenke vence od desne rame do leviga podpasa, na paličicah zvezik vertnih cvetlic; spredej bandero z cvetlicami ovenčano, v sredi venca — F. J. I. živijo! — V tri šope razdeljeni smo šli sparama, kakor živ cvetličen vert — na odločeni kraj.

Tù smo iz zelenih vej šotorčik napravili, potem si oddehnili, jerbas kruha pojedli in nekoliko vina z vodó popili. Zdej so se vsi učenci v svoje razdelke razdelili in poskušnja (pa ne koneclétna, ktera se v šoli obhaja) se je začela nar poprej iz keršanskiga nauka, potem iz drugih šolskih rečí iz glave. Ki so nar boljši odgovorili, so dobili svetince na pisanih trakih, kterih je bilo 41 razdeljenih. Potem smo nekaj slovenskih veselic in zdravíc, pa tudi pobožnih pesem zapèli.

Za tem sta se dva šolarja: Jože Velina in Florjan Motoh s čednima povestima za ta dan naučenima prav lepo obnêsla.

Zdej so se poštene igrače začele: učenci posebej in učenke posebej; kakor: pisker s zavezanimi očmí ubijati, in več druzih. Poslednjič je bil spet jerbas kruha podan in vino z vodó, in potem so se vsi šolarji v red ustopili, de bi domú odrinili. De bi pa vender še kaj posebno lepiga za spomin v svojih sercih hranili, sim jim sicer žalostno pa podučivno povest povedal: kakó je nek gerdunski hlapec preobloženiga konja s kolam po glavi bil, de je ubogo revše na tla padlo in drugi dan poginilo. To je otrokam toliko v serce seglo, de so ginjeni vsi pod milim Bogam obljubili, nobene živine ne gerdo imeti, ne terpinčiti vse take neusmiljence opominovati in svariti; če pa to ne zda, nobeniga znanja, ne zaveze ali prijaznosti s takim več imeti; zakaj živinoderec tudi z ljudmí usmiljenja nima, in obdivjano, terdovratno serce pokaže. — Takó smo končali spomina vredni in kaj veseli dan. Močno je staršem dopadlo, še bolj pa otrokam, ki nedolžniga veselja ne bojo pozabili.

*) Tako nerodno delajo Slovenci, kteri za nemško mejo prebivajo; vsakih pet red let se nekoljko hiš ponemšči. — Še malopridniši ravnajo mestlani ino teržani v sredi med Slovenci; otrokam slovenskiga učiti se ne dajo, ino odrašeni otroci stariše kolnejo, kader se odrašeni morajo slovenšine z težavo učiti, ktere bi se bili otroci igraje lehko privadili. Pridg.

*) Radi bi bili dali obširniši popís te veselíce natisniti, pa nam silno prostora zmanjkuje. Vredništvo.

Precej ljudí kmetíških in gospôskih je našo veselico obiskovaje počastilo; posebno nas je v serce veselilo, de so tudi naši serčnoljubljeni duhovski sosedje iz Horvaškiga prišli in se prav zadovoljni z nami radovali. Visoko častiti gosp. Jože Mikec, župnik (fajmošter) Šent-Anski na Horvaškim, Slovenec od glave do nog, iskren domorodec, vir sine dolo, kakor Latinec pravi; — in pa tudi ljubeznivi Ulimski gosp. fajmošter Jaka Duler, poseben podpornik in prijatel šolske mladosti, sta nar pridniši šolarje še posebno obdarovala. Hvala, hvala verlima rodoljubama! —

Kader je sonce k božji gnadi šlo, smo se tudi mi prav prav zadovoljni in veseli domú povernili; po celi Ulimji so se pa še več dni potem od te veselice pogovarjali.

Šolski prijatli! le poskusite take veselice, in vidili bote: koliko veselja in prida bote včinili!

Jože Virk.

Novičar iz Ljubljane.

Ravno ko se je odbor méstne srenje v Ljubljani pripravljal, presvitliga Cesarja po pismu prositi, de naj se tudi krajnski deželi, kakor drugim kronovínam, dodelí lastna vikši sodniška gosposka (apelacíja), so prinêsle predvčerajšnje vradne Dunajske Novíce dogotovljeno novo napravo sodniških gospósk za krajnsko in koroško deželo, po kteri krajnska dežela nima dobiti svoje lastne apelacíje in pa tudi viški prokuracíje za pritožbe ne, ampak sedež za obé te dve vikši sodniški gospóski ima za obé deželi v Celjovcu biti. Ta od presvitliga Cesarja že poterjena nova naprava je zbudila mestne odbornike k hitrejšimu dokončanju prošniga pisma, ki bo jutri na Dunaj k Cesarju šlo, de naj v prid Ljubljanskiga mesta in cele krajnske dežele na podlogi enakopravnosti tudi krajnski deželi, ki veliko več prebivavcov kakor koroška dežela šteje, dovoliti blagovolijo lastno apelacíjo in vikši prokuracíjo. Spolnjenja te pravične prošnje smémo s toliko večim zaupanjem pričakovati, kér so Cesar Koroščam že nekoliko časa po dani vstavi še veči premembo dovolili, namreč samostalno kronovíno in ločitev od krajnske dežele, in kér je gosp. minister pravíce v predlogu, ki ga je v ti reči Cesarju v poterjenje položil, očitno rekel, de si še kakšne premémbe prihodnjič vstanoviti priderží. Krajnci nismo nevošljivi Koroščam — tode kar je njim prav, je tudi nam ljubó. Če imajo oni za svojo kronovíno svoje gospóske, želimo tudi Krajnci svoje imeti. Upamo tedej, de se bo tudi krajnski deželi dovolilo, kar imajo druge dežele. Tačasnimu predsedniku mestne srenje, gosp. Guttmanu je bilo izročeno, to prošno pismo do svitliga Cesarja sostaviti, ki ga je tudi s prav gorko in za prid krajnske dežele vneto besedo zložil. — V nedeljo so peljali spet kacih 200 Ogrov (Honvedov), ki so puntarski armadi pomagali, skozi Ljubljano na Laško. — Pretečeni teden je bil pravi roparski teden v Ljubljani; na več krajih so se roparji ponoči v štacune in hiše priplazili in kradli. Dozdej še ni gospóska nobeniga v pést dobila.

Novičar iz mnogih krajev.

Novíce iz Ogerskiga povedó, de se je vojskovodja Haynau perve dni t. m. s svojo armado pripravljal mesto Segedin napasti, kamor se je puntarska armada pomaknila. Poslednje novíce iz Pešta pa že oznanijo, de je cesarska armada Segedin brez vsiga bôja v svojo oblast dobila. Maršal Paskevič se je z naglim odhodam čez Debrečin proti Velkim Varadinu vzdignil. Ogerskiga vojskovodja Görgeya dervé naše armade od dvéh strani, ki je s 5000 konjiki in 20 topovi med Tisne močirjo v Sabolesko stolico zbežal. Banova armada je maržirala zadnje dni preteč. m. v Backo; ban Jelačič je bil 29. dan mal. serp. v Titelu in pričakuje še Rasticove armade, de bo potem z drużeno močjó puntarsko armado prijel. — Dve nar imenitniši novici preteč. tedna iz Ogerskiga ste pa ti dve: namreč de so se Seklarji (en razdelk Madžarske armade) v Moldavo vèrgli, in de je národni Madžarski zbor v Segedinu sklenil, de Ogersko ljudstvo noče republike, ampak de hoče vstavniga kralja imeti, ki ima iz avstrijanske cesarske rodovíne biti. Moldava stojí pod Turško in Rusovsko oblastjo, tedaj so si Madžarji s tem, de so ptujo deželo posedli, ob enim dva sovražnika na glavo nakopali. Rusje se imajo zdej še posebno za-se zoper Madžare vojskovati, Turki pa tudi. S tem sklepam pa, de hoče národni zbor spet kralja in sicer iz naše cesarske rodovíne imeti, bo mende Košutu tako spolzélo, de se ne bo mogel dolgo več na svoji visočini obderžati. Druge novíce iz glavniga Haynauiga staníša še clo pripovedujejo, de je národni zbor, ki je iz Segedína v Giulo in Velki Varadín zbežal, Košuta vse njegove oblasti in častí odstavil, in generala Görgeya za diktatorja izvolil. — Naša armada je jela ponoči od 29. do 30. tega mesca z gorečimi kroglami (kuglami) na Benetke streljati, in poslednje novíce iz Tersta povedó, de Benetke na več krajih goré. — S Sardinci še zmirej pogodbe mirú niso takó dogotovljene, de bi zamôgli rêčí: de je vse poravnano. — Na Francozkim so se černe mégle, ki so se vkupej vlékle, spet enmalo razgnale; tisti, ki so začeli republikansko vladarstvo podkopavati, so spet enmalo odjenjali. — V Rimu se bo počasi spet vse v zaželjeni red povernilo. Oče Papež so še zmirej v Gaeti, in kakor se sliši, se ne bojo pred ko v jeseni v Rim nazaj podali. Ena nar hujših zadrég za Papeževo vladarstvo bo to, de je republikanska vlada silo veliko bankovcov med ljudstvo dala, od kterih se zdej ne vé: ali jih bojo Papež za veljavni denar poterdíli ali ne? — Punt na Turškim Horvaškim se zmirej bolj in bolj vnema, in kakor Zagrebške Novíne povedó, se bojo po dokončani žetvi vsi Bosnjaki na noge spravili zoper Turško stisko. — Od bana Jelačiča je prišel poklic na g. Tomica, Moysesa, Bužana, Jul. Jankoviča, Jož. Jankoviča, Fr. Novaka, Mladenoviča, Medaniča (iz Reke) in Jv. Mažuraniča, de nej se podajo na Dunaj, na podlagi dane avstrijanske vstave vravnat vstavo za horvaško in slavonsko deželo. Nemške Zagrebške Novíne hvalíjo to naredbo, Slavenski Jug pa pravi, de vstavna pot za to vravnavo je deželni zbor. — 30. dan pret. mesca je bila perva poskušnja na železnici od Celja do Zidaniga mosta. Brez vse spotike se je privozil hlapón „Sava“ imenovan (Locomotiv Save) od Celja do Zidaniga mosta in spet nazaj, v eni uri in 15 minutah. Med Celjem in Ljubljano bo naslednjih 11 postáj (štacjonov): Laško (Markt Tüffer), Rimske Toplíce (Römerbad Tüffer) Zidani most (Steinbrück), Vernice, Trebovlje (Trifail), Zagorje, Sava, Litija, Kresníce, Laze in Zalog.

Kratkočasnica.

Pred nekaj dnevi kupi ena gospodična v štacuni slamnat klobuk, ga poméri ter vpraša zraven stoječiga gospoda. „Kakó mi stojí? — Takó dobro, kakor de bi Vam bil iz glave zrasel“, — jí odgovorí. K.

Današnjimu listu je pridjan 29. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*